

BELLPUIG

ÓRGANO DE LA PARROQUIA DE LA TRANSFIGURACIÓN DEL SEÑOR ARTÁ

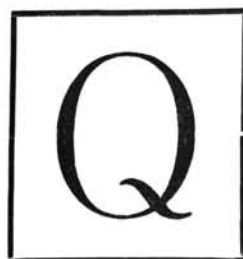

Redacción y Administración:
San Salvador, 2 - Artá

Agosto de 1973
II época - Año XIII - Núm. 48

Director:
Juan Servera Riera

Fiestas Patronales

QUERIDOS artanenses: Otra vez el paso del tiempo nos trae los festejos populares que tradicionalmente se prodigan en las fiestas patronales. Desde aquí os deseamos a todos unas alegres fiestas y al propio tiempo os invitamos a todos a elevar nuestro corazón y nuestra plegaria a nuestra bien amada Patrona, la Virgen de San Salvador.

María es todo transparencia. Cualquier llamamiento de sus hijos conmueve en ella un corazón de madre. Siempre está atenta a las incontables plegarias que se le dirigen. Pues, como dice el Concilio en su Constitución Dogmática sobre la Iglesia. "Una vez recibida —la Virgen— en los cielos, no dejó su oficio salvador, sino que continúa alcanzándonos, por su múltiple intercesión, los dones de la salvación eterna. Con amor maternal cuida de los hermanos de su Hijo que todavía peregrinan y se debaten entre los peligros y angustias, hasta que sean llevados a la patria feliz. Por eso la Bienaventurada Virgen en la Iglesia es invocada con los títulos de Abogada, Auxiliadora, Socorro, Mediadora".

Los ex-votos que se guardan en su santuario son pálida muestra de los infinitos tesoros de consuelo que alcanzó para sus fieles en los largos siglos de atentas penas... ¡Bendito el pueblo que tiene un Santuario!

Sabemos que para hablar con la Virgen —Ella siempre tan silenciosa y tan humilde— no son necesarias frases ni ruido de ninguna clase. Basta con una sonrisa, con unas lágrimas, con un simple entregarse con la confianza de un niño. Cualquiera que conozca el idioma de Dios y de la Virgen sabe como la Reina del Cielo, que antes fue humilde aldeana en Nazaret, se pone al alcance de todos para ayudarles en sus necesidades

Permitidme que os diga que mi más vivo deseo como simple sacerdote y como humilde hijo de la Virgen que quiere ser, es lograr que se mantenga muy vivo nuestro amor y nuestra confianza en Ella. ¿Será mucho decirnos que cuanto hemos trabajado, sufrido, intentado, ha sido siempre con la única intención de lograr que la Virgen de San Salvador siga siendo el centro de nuestros corazones la más firme base de nuestra esperanza?

Nunca debemos olvidar que Jesús, al entregarnos a su Madre por madre nuestra en el Calvario, lo hizo con el deseo de que nosotros la amáramos como la amó El. No dudo que entre nosotros la Virgen es tiernamente amada. Las continuas visitas de tantos artanenses al Santuario lo atestiguan.

Que en estas fiestas patronales ningún hijo de Artá deje de subir a la casa común para rendir amor y pleitesía a Aquélla que,

COSES QUE PASSEN A ARTA

S'actitud del senyor Batle

Ses dones ja riuem
p'es nostros contorns
des de que més aigo
ja ve en es grifons.
Gracies, senyor Batle,
que veig que m'escolta;
fent-li aquell escrit
ve aigo més molta.
Cercant se trobà
una tuberia
qui va estar rompuda,
i s'aigo fugia.
Ara ja ses dones
tant no maleeixen;
bé se veu amb elles
que set no pateixen.
Roda en es grifó
i diu ben contenta:
—“Visca el senyor Batle,
que es caudal augmenta!”
Qui d'obrí es ramals
de s'aigo se cuida,
d'amollar-la d'hora
tampoc se descuida.
No fan ja ses dones
'glomeració,
ni tampoc flastomen
davant es grifó.
De cop s'ha aturat
s'escàndol que hi 'via
i aquell marruell
que antes se sentia.

Si a mi m'escolten
com fins al present,
moltes coses més
aniré diguent.
Així se sabrà,
si algun ignora,
lo que passa a Artá
d'aprop i d'enfora.
Senyor Batle nostro,
¿m'ho deixarà dir,
ses moltes coses
que passen aquí?
Si queixes han dades
per algun motiu,
per atendre-les
sé que ha estat actiu.
De que es poble estima
ha donada mostra;
basta lo que amb s'aigo
fé per sa part nostra.

67 anys enrera

Dia 6 d'agost de l'any 1906, fou beneit es retaule actual de l'altar major de la nostra parròquia

I

No sé si era degut a que s'obreria de Sant Salvador, composta, durant una llarga sèrie d'anys, per una bona part d'es principals senyors d'es poble (llavonnes n'hi havia molts a Artà), s'havia desfeta, o per un altre motiu que jo desconesc, lo cert és que, a principis de sigle, ses fetes de Sant Salvador duien es ca molt magre.

Era, aleshores, rector d'Artà D. Gabriel Salvà Medinas.

L'any 1906, a pesar de que, aquell mateix any, el bisbe qui, aleshores, era l'Excm. i Rvdm. Sr. D. Pere Joan Campins i Barceló, havia de beneir el retaule actual de l'altar major de la parròquia, celebrant, a continuació, ofici pontifical, s'estava ja damunt ses festes, sense saber-se, encara, de què s'anava. La cosa duia també camí d'esser molt freda. De cop-i-bolei, un bon

grapat de senyors joves d'es poble se reuniren en junta general, acordant prendre per son compte s'organització i es pes de ses festes, les quals, quan vengué la fi, resultaren de pinyol vermell.

Vuit dies abans, a les dues d'es decapvespre, ses campanes de la parròquia i sa de Sant Salvador se posaren a repicar a té qui té, colcant-se, dalt es campanar de la mateixa parròquia i dalt una de ses dues torres d'es santuari sa grossa bandera espanyola que, des de temps immemorial, s'hi vé colcant. Aquell mateix any, després de sa gran repicada que se va fer, fou ventada, durant una bona estona, sa campana grossa de la parròquia, cosa que no s'havia fet mai. I no sols això, sinó que sa banda de música, dirigida per mestre Pep Rodríguez, sortí a's carrer, recorrent la major part de sa població, al so d'entusiastes pasdobles, i mentres que no poques famílies anaven colcant, bé a un d'es balcons, bé a una de ses finestres, de caseva una bandera més o manco grossa.

Durant es dies que faltaven per arribar a Sant Salvador, foren molts es veïns que, durant ses vetlades, anaven preparant paperines i farolets "a la veneciana", per a poder adornar i il·luminar ets seus respectius carrers. Com que, en aquelles saons, no hi havia, encara, a Artà, s'electricitat, s'il·luminació no podia esser d'altra casta.

Enmig d'aquest gran entusiasme d'es poble, un dematí, a cosa de les deu, quatre o cinc dies abans de ses festes, sa campana grossa de la parròquia i sa grossa també d'es convent se posaren a tocar de foc de bonamanera. Sa gent tota alarmada, sortí a's carrer, demanant on era es foc. Prompte, s'escampà sa notícia de que era a ca mestre Antoni "Correo", es pirotènic encarregat de fer es focs que s'havien de cremar a sa revetla d'es dissabte de Sant Salvador. Se feren malbé la major part de ses rodelles i de ses fletxes. Ja podeu suposar, ara, voltros, benvolguts lectors, es comentaris de sa gent davant aquesta feta. Tots eren comentaris de pena, com és natural. Aquest "Correo" vivia devora sa teulera d'En Salem, si no vaig equivocat.

Dia 4 d'agost.— A les vuit d'es dematí, sortiren, amb ses xeremies, es capellans i es senyors encarregats de ses festes a fer sa capta p'es poble. En aquelles saons, sa banda de música no anava a sa capta. Sols hi anaven ses xeremies. Aquell any se va fer sa capta dia 4, perquè dia 5 queia en diumenge.

A les sis i mitja d'es decapvespre d'es mateix dia 4, arribà el bisbe, essent rebut, a s'entrada d'es poble, per sa clerecia, autoritats civils i judicials, sa guardia-civil, comunitat de frares franciscans, ermitans i una gran gentada. Precedida de sa banda de música, se dirigí sa comitiva cap a la parròquia, on el bisbe, després d'haver fet una curta visita al Santíssim, explicà, breument, al poble es significat d'es nou retaule que s'anava a beneir, dedicat a la Transfiguració del Senyor. Inmediatament a sa rectoria, se serví un bon refresc.

Dia 5 d'agost.— A les set d'es dematí, hi hagué una novetat que alegrà molt tota sa gent, gran i petita. Sortiren, amb sos encarregats de trescar ses botigues d'es poble, demanant ses joies per a ses corre-gudes d'aquell mateix dia i ses de l'endemà, i acompanyats de ses xeremies, dos caperrots ("cabezudos"), homo i dona, cosa que, a Artà, no s'havia vista mai. Aquests caperrots eren de Felanitx, essent un parent pròxim de mestre Mateu Claret, picapdrer de la parròquia, el qui los dugué. Vivia mestre Mateu en es carreró de ca ses monges, just davant ca don Pep Carnicer, administrador —"ministrador", com deia es poble— de Correus. Aquest parent de mestre Mateu vivia a Felanitx mateix, el qual havia vingut, juntament amb la seva família, a passar ses festes a Artà.

A les nou i mitja d'es mateix dia 5, el bisbe confirmà, a la parròquia, 236 nins i 244 nines. Foren padrines: D.ª Mercè Padrós Lopeçino (crec que era sa dona d'es batle), D.ª Emilia Bahamonde (de ca'N Caldentey, de devora "Es Trespolet"), i D.ª Pepa Medinas, d'es carrer d'es Pou Nou. Es padrins foren: es batle, D. Guillem Tous (a) Canals, es jutge, D. Joan Sureda (a) Tafona, i D. Pere Francesc Sard, conegut vulgarment p'es metge Terres, el qual era germà de son pare d'es Terres d'ets autos.

S'horabaixa, hi hagué, a sa plaça vella molt bones cucanyes. Entrada de fosca, se cantaren, a la parròquia, Completes molt solemnes; i, a les deu, tengué lloc a sa placeta de Sant Salvador se revetla, la qual no pogué esser molt lluïda, degut a haver-se cremat, com he dit, la major part d'es focs, durant s'incendi que hi hagué, feia pocs dies, a ca mestre Antoni "Correo".

EN PEP DE SA CLOTA
(Continuarà)

← De sa toleranci
molta gent abusa;
aquesta gran moda
veig que sempre s'usa.
Vostè moltes coses
bones mos ha fetes;
si pot, ses dolentes
faci estar quietes.
Que faci valer
se seva justici,
maldament li costi
algun sacrifici.

Gracis, senyor Batle,
aigo ne ve prou,
i això ja ha bastat
per llevà es renou.
Jo aniré diguent
lo que me recorda,
i de lo que sé
es llarga sa corda.

Senyor Batle, si va així
d'es molts se farà aplaudir.

FERMIN

← por ser humilde, profetizó que todas las generaciones la llamarían Bienaventurada. Cumplamos nosotros esta profecía.

Y que todos, queridos artanenses, a fuerza de mirar la bendita imagen de la Virgen, aprendamos lo que hoy tanto falta en el mundo y en la misma Iglesia: humilde y amoroso sometimiento a Dios en lo próspero y en lo adverso, en las alegrías y en las tristezas, ya que toda la vida de la Virgen fue un largo y completo dejar obrar a Dios.

NOTICIARIO LOCAL

En verano la vida se nos va. Nos referimos a la vida de Artá como pueblo. Unos por el imperativo del trabajo, y otros por el no menos urgente imperativo del descanso, pero lo cierto es que la gente se marcha a otros lugares, y los pocos que permanecemos en el sitio esperamos el pronto regreso de los inmigrantes. Hacia la mitad del tiempo, las fiestas patronales constituyen un paréntesis de esta prolongada evasión

FIESTA DE SAN ANTONIO DE PADUA

Esta fiesta, recientemente restaurada, ha adquirido un insospechado realce. Durante cinco días se sucedieron los actos conmemorativos: festivales músico-recreativos, conciertos a cargo de la Coral de Bunyola y de la Banda Municipal de Inca, desfile de carrozas, carreras de cintas, danza dels Cavallets... La tradicional festividad franciscana se mantiene pujante.

EL P. TOUS ES REELEGIDO PROVINCIAL DE LA T.O.R.

En el último capítulo general de la T.O.R., celebrado el mes de junio pasado, resultó nuevamente elegido Ministro Provincial el Rdo. P. Miguel Tous Gayá. El P. Tous desempeñaba este servicio desde el año 1970.

LOS OLIVOS DE MORELL DESAPARECEN

En estos días asistimos a un espectáculo impresionante. Al pie d'Es Coll de Morell, del lado de Sa Colònia, grandes extensiones de olivar van siendo desarraigados de la tierra. Aquel misterioso aspecto de serenidad clásica, medievalismo y armonía del paisaje desaparecerá eternamente. ¿A quién le tocará después?

SUBVENCION PARA INSTALACIONES DEPORTIVAS

A través de la Delegación de Educación Física y Deportes, ha sido concedida al Ayuntamiento de Artá una interesante subvención de casi medio millón de pesetas para construir instalaciones deportivas: pista de tenis, baloncesto, balonvolea... Un sueño que está a punto de realizarse.

G.E.S.A. HOMENAJEO A DOS ARTANENENSES

Días pasados la compañía de Gas y Electricidad rindió homenaje a los empleados que más años llevaban al servicio de la Empresa. Entre ellos figuraban los artanenses don Migdel Fuster Cantó y don Antonio Lliteras Nebot; los cuales recibieron una mención honorífica como premio de constante fidelidad.

Reciban nuestra felicitación.

VACACIONES ESTUDIANTILES

Cerca de cincuenta muchachos de los Colegios de San Buenaventura y Escuelas Parroquiales han participado en el Campa-

mento de la Victoria, organizado por la delegación local de la O.J.E.

ECOS ARTANENSES

NACIMIENTOS

Día 8 Junio. Margarita Terrasa Rossello, hija de Rafael y Juana, C/. Rocas, 42.

MATRIMONIOS

Día 26 Mayo. José Canet Riera con Ana Amorós Quetglas, hija de nuestro buen amigo Rafael Amorós, "Cinto", ex-administrador de

nuestra revista. Bendijo la unión D. Juan Servera, párroco de Artá, en San Salvador.

Foto: Enlace Canet-Amorós.

Asimismo un nutrido grupo de chicas de edad escolar han asistido a la Residencia veraniega de la Colonia, gracias a la subvención otorgada por la Caja de Ahorros y Monte de Piedad de las Baleares.

Día 27 de Junio. Miguel Massanet Sureda con Joaquina Díaz Alonso en el oratorio de San Salvador y bendijo la unión el Rdo. D. Miguel Mulet Bujosa.

DEFUNCIONES

Día 8 Junio. Bartolomé Ferrer Femenías, a la edad de 61 años, en calle R. Blanes, 47.

Día 16 Junio. María (Angela) Blanes Cubelo, a la edad de 83 años en calle R. Blanes, 24.

Día 28 Junio. Pedro Cursach Gil, a la edad de 80 años en calle Pureza, 22.

Día 1 Julio. Antonio Sancho Bisquerra, a la edad de 78 años en calle Parras, 44.

Día 7 julio. María Esteva Cursach, a la edad de 91 años en calle Era Veia, 1.

Día 11 Julio. Elisa Blanes Cubelo, a la edad de 78 años en calle R. Blanes, 24.

NOTA NECROLOGICA

A punto de mandar a la imprenta los originales, tuvimos que constatar la noticia del fallecimiento del Rdo. don Lorenzo Lliteras Lliteras, hijo de Artá, que durante 20 años fue párroco de la misma.

El desenlace tuvo lugar el domingo 15 de julio por la mañana. En el funeral concelebraron doce sacerdotes, presididos por el Obispo de Ibiza, Dr. Francisco Planas.

E. P. D.

BELLPUIG al mismo tiempo que expresa a sus familiares su condolencia, anuncia que el próximo número será extraordinario, dedicado a la vida y obra del ilustre finado.

CONFECCIONES DE PALMITO, MIMBRE Y RAFIA

La Industrial Balear

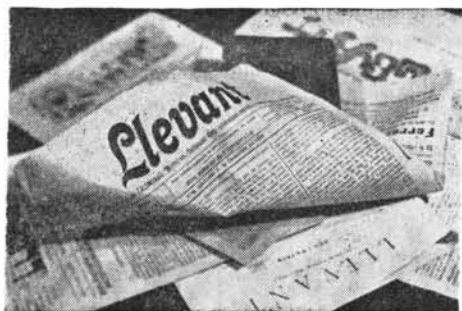
ANTONIO BRUNET FRAU

DESPACHO:
Careta, 7 - Tel. 25

Artá (Baleares)

ALMACENES:
Careta, 7, y 18

Ara fa cinquanta anys

(Selecció de notícies aparagudes al setmanari "Llevant" durant els mesos de juliol-agost de 1923).

"ATENEO ARTANENSE".—Del President d'aquesta novella entitat dedicada al foment de la cultura hem rebut un B.L.M. participant-mos la seva constitució i oferint-nos son local en el carrer de la Plassa n.º 20. Agraim l'atenció i desitjam an aquesta societat molts d'èxits en la seua labor que pot esser de molt de profit si se treballa de ferm per la cultura ben entesa, ja que la nostra vila n'està tan mancada.

ALTRE AUTOMOVIL. — El número d'automòvils que ja hi havia en la nostra vila ha augmentat amb una altre marca Chevrolet que ha adquirit D. Pere Moragues i de Arcos.

D. JUAN ESTELRICH.—Artá està de dol. Ha mort un dels més proclars artanenes: el poeta D. Juan Ll. Estelrich i Perelló, catedràtic de literatura en l'Institut de Palma i Acadèmic corresponent de la Real Academia Espanyola.

Fill del notari Estelrich, que tants d'anys tengué la notaria d'Artá, aquí vegé la primera llum el malhaurat poeta, pels nostros bells panorames li donaren les primeres impressions que sempre ha conservades i que han estat font d'inspiració de moltes de ses belles poesies.

Se dedicà sempre al cultiu de la literatura castellana i arribà a ser molt considerat i apreciat per les principals figures de la seua generació literaria entre elles En Menéndez Pelayo que l'honrà amb la seua amistad fins a la mort. (...).

AUTOMOVILS.—Ja tenim alguns vehicles més automovils. N'ha adquirit un en Juan Bolló del café de Ca'n Garreta. Aquest ja fa quatre dels que hi ha per llogar dins la nostra vila; i tots s'han adquirits dins tres mesos.

OBRES A S. SALVADOR.—S'ha comensada ja l'obra de explanació de la part N.E. del Oratori de St. Salvador que paga l'opulent artanenc D. Bartomeu Ferrer. La empresa es duita a cap pel mestre Juan Ferrer (a) Saçristá. Ja comensades les obres se projecta fer-hi un altre cisterna, com surten també idees noves que qui sap si se durán a tec.

DE CALA RATJADA.—S'ha pres amb entusiasme la replega de fondos per aixecar una nova Iglesia, ja que lexisent es insuficient i de no gaire bones condicions. Voldriem aquests esforços fossen coronats per l'èxit més falaguer.

Artá Fiestas P

PROGRAMA OFICIAL de los actos que patrocinados por el Magnífico Ayuntamiento

Sábado día 4:

A las 10 horas: Diana por la Banda de niños y niñas "TOTS JUNTS" de cornetas y tambores.

A las 16 horas: En el campo "Ses Pesqueres", Partido de Fútbol entre dos equipos infantiles.

A las 18 horas: **PRIMER TORNEO COMARCAL DE FUTBOL "SAN SALVADOR.**

Primera eliminatoria: C. D. ESCOLAR — C. D. ARTA.

A las 20 horas: Apertura de la **Exposición de Regalos**, en el Centro Social.

A las 20'30 horas: Torneo Provincial de **TENIS DE MESA** con la participación de los más destacados jugadores de la Provincia.

Organiza CLUB LLEVANT.

A las 21 horas: Apertura de la **Exposición de Pintura**, con obras del renombrado artista D. ANTONIO SABATER, en la Caja de Pensiones, que organiza el Club Llevant. (Véase catálogo).

A las 22 horas: Desde el recinto amurallado de San Salvador, disparo de vistosos **Fuegos artificiales** a cargo del pirotécnico Sr. Jordá de Lloret de Vista Alegre.

A las 23 horas: En la Plaza del Conquistador **GRANDIOSA VERBENA** con las orquestas:

GAMUS, LOS JAVALOYAS y LOS VALLDEMOSSA

Domingo día 5

A las 9 horas: **Suelta de Palomas Mensajeras**, organizada por la Sociedad Colombófila Artanense, disputándose un trofeo del Magnífico Ayuntamiento.

A las 10 horas: **Pasacalles** por la Banda de Música "Nuestra Señora de San Salvador", "xeremies" y Cabezudos.

A las 11 horas: **Divertidas cucañas y "Palo ensabonat"** en la Plaza Marchando. Habrá un premio especial de una lechona, concedido por el Bar Ca'n Jordi.

A las 15 horas: En la finca "Es Racó" **Gran Tirada de Palomas lanzadas a brazo**, con valiosos premios y trofeos. (Programas aparte).

A las 16 horas: En el campo "Ses Pesqueres" **Emocionante partido de Fútbol** entre los juveniles de: SANTA EULALIA y ARTA.

A las 18 horas: **PRIMER TORNEO COMARCAL DE FUTBOL "SAN SALVADOR".**

Segunda eliminatoria: C.D. PORTO CRISTO — C. D. SERVERENSE.

A las 20'30 horas. Final del Torneo Provincial de **TENIS DE MESA**, que organiza el Club Llevant, disputándose un valioso Trofeo del Magnífico Ayuntamiento.

A las 22 horas: En la Pza. Conquistador **Gran velada Folklórica** a cargo de **AIRES MALLORQUINS DE PALMA**

y

RAPSODIA ESPAÑOLA de Jaime Company

Muebles BAUZÁ

DAMIAN BAUZA

Exposiciones: C/. Gral. Franco, 26 - Teléfono 209 - C/. 18 de Julio - Teléfono 85
Fábrica: C/. Bajo Riera, 10 y 12. MANACOR (Mallorca)

Patronales 1973

Yuntamiento, se celebrarán en esta Villa, durante los días 4, 5, 6 y 7 de agosto.

Lunes día 6

A las 10 horas: Pasacalles por la Banda de Música, "Xeremies" y Cabezudos.

A las 15'30: Pasacalles por la Banda de Trompetas y tambores y las Majorettes del Colegio La Salle de Inca, con exhibición en el campo de fútbol "Ses Pesqueres" durante los intermedios y al finalizar los partidos habrá una exhibición en la Plaza España.

A las 16 horas: En el Campo "Ses Pesqueres"

Final del **PRIMER TORNEO COMARCAL DE FUTBOL SAN SALVADOR**

Primer partido: Perdedores 1.ª y 2.ª eliminatoria.

A las 18 horas: Segundo partido para disputar el Trofeo Magnífico Ayuntamiento entre los ganadores de la 1.ª y 2.ª eliminatoria.

A las 23 horas: En la Plaza Conquistador **GRAN VERBENA** con la actuación de

LOS YUMAS, LOS BETA, MARGALUZ y LOS MISMOS

Martes día 7

A las 17 horas: **XXIV Circuito Ciclista San Salvador.**

VI Trofeo Guillermo Bujosa, con importantes premios y variados trofeos. Imposición de la Medalla al mérito deportivo al que fue gran corredor ciclista Bartolomé Flaquer.

A las 22 horas: En la Plaza Conquistador XESC FORTEZA presenta la obra teatral

"TRUMFOS OROS"

ACTOS RELIGIOSOS

Día 6

Por la mañana, en la Iglesia Parroquial, habrá misas a las 7'30 y a las 12. Por la tarde, a las 8, Misa concelebrada. Predicará la homilía el Rdo. don Juan Servera, misionero de Burundi.

Día 7

En la Iglesia Parroquial habrá misas a las 7'30 y a las 12 de la mañana. Por la tarde a las 8, en el Santuario de San Salvador, solemne Misa concelebrada. Predicará la homilía el Rdo. D. Juan Servera Ginard, Párroco de Petra.

Punt de vista

Colònia de Sant Pere

Una de les coses que no he comprès mai ha estat el nom amb què fou batiada la Colònia d'Artà (més coneguda i pronunciada per aquest nom) com a "Colònia de Sant Pere". Els autors del fet devien tenir les seves raons o devocions per anar a cercar Sant Pere, patró dels pescadors, no dels foravilers, per la cuina de la fundació agrícola coloniera. L'existència d'aquest nucli de població ha estat fins ara el treball de la terra, ja que de la pesca no hi ha viscut mai. Però a lo establert val més deixar-ho córrer.

Lo que sí era paradògic és que la Colònia, agrícola, i turística darrerament, tinguent per patró Sant Pere, anomenàs les seves festes de Sant Salvador i les fés per la Mare-de-Déu d'agost! Amb bon acert enguany s'han posat les festes per Sant Pere, patró acceptat religiosament i oficialment.

Una cosa que no he pogut sebre és si el motiu del canvi ha estat una autèntica devoció a l'Apòstol o l'excessiva proliferació de festes pel mes d'agost, amb molt més força en els pobles de veïnat.

Una altra sobre la Colònia

Escollat personalment en una conversa entre especuladors de terrenys: L'un deia tot content que "Sa Colònia és encara s'únic puesto de Mallorca on es solars se poden fer més petits i a un màxim de construcció". Lo anterior no som jo que ho afirm; però ja ho sabeu, senyors, a treure el suc a la taronja!

De la festa de Sant Antoni de Juny

No sé si vos ha passat desapercbut el fet de com oficialment ha acabat la tensió entre la nostra primera autoritat municipal i la religiosa del convent. Amb sensatesa i diplomàcia, es va aprofitar la commemoració de Sant Antoni de Pàdua per fer reina de les festes la filla del primer. Es una nota que alegra, perquè no hi ha res pitjor a un poble que les divisions.

Almenys la bulla del juny haurà servit per qualche cosa.

Toni Noni

ELECTRICA ARTA LUX

Exclusivas

Televisión RADIOLA

Frigoríficos KELVINATOR

Calle Costa y Llobera, 8 - Tel. 115
ARTA

ELECTRODOMESTICOS

RADIO Y TELEVISION

COMERCIAL

SANSALONI

Bicicletas - Velomotores - Motos y Motores Riego
Objetos regalo y Juguetería

Calle Recta, 2 - Teléfono 100

ARTA (Mallorca)

Si Vd. se alegra al recibir

BELLPUIG

DIFÚNDALO ENTRE SUS AMIGOS

INVITÁNDOLES A SUSCRIBIRSE.

¡CUANTOS MÁS SUSCRIPTORES

SEAMOS

MEJOR

Y MAS ECONOMICO

SERÁ NUESTRO BELLPUIG!

LES BARRIADES D'ARTA

Santa Catalina

A l'entorn de l'any 1860, de la barriada artanenca de Santa Catalina —denominació copiada de la barriada homònima de la Ciutat—, no existien més que unes finques rústiques, vinyes cavadores en la major part, envoltades pels carrers de la Vinya i del Lledoner.

El nom vell d'una d'elles seria Na Rossa, que, l'any 1472, davant el notari Joan Gili, Antoni Crespí traspassà a Jaume Blanquer, estant delimitada aleshores per les vinyes de Guillem Esplugues i Joan Monge, per les terres de Salvador Sureda, anomenades Na Fenoll, per carreró públic, per Na Batlessa i per entrada de pobladors.

Aquesta mateixa peça de terra seria la que, dia 11 de desembre ne 1757, era adjudicada en encant públic de la Cort d'Artà, actuant el notari Gabriel Rosselló, per la dona Cecília Saforteça al prevere Josep Carrió.

Era d'extensió de tres quartons, sembrada de vinya, tancada de paret i llavors afrontant amb carrer estret o qui no passa, anant a l'Hort d'En Gran (ara d'En Sureda), amb Na Batlessa, Na Careta, molí de vent d'En Marimon i vinya d'En Llorenç Amer.

L'any 1780, els capellans Joan Bta. Sureda i Joan Melis, administradors de la "manda" pia del beneficiat Josep Carrió, la transferiren al prevere Antoni Estelrich de Ca'n Coll, del qual fou successora la seva

parenta Margalida Aina Estelrich. Un fill d'aquesta, Joan Terrassa i Estelrich, fou el qui devers els anys 1861-62 l'establí per edificar cases. El carrer de Terrassa ho recorda.

A més de la vinya d'En Coll formen part de la barriada de Santa Catalina les finques dites Ca'n Llimes i part de Na Mánega.

A Santa Catalina, hi feren caseva els espiritistes i s'hi escolà un centre de protestantisme.

Encara ara volen per la vila cançons populars que en fan memòria:

Si jo fos batle major
o comandant de la vila
a dins poc temps llevaria
de dins Santa Catalina
aquesta reunió,
i crec que el senyor rector
una creu me donaria.

Per combatre tot això D. Monserrat Blanes Juan edificà una esglesieta, on s'hi celebra missa tots el diumenges i festes de guardar, per l'assistència espiritual dels veïns. Fa un parell d'anys s'hi instal·là la reserva del Santíssim i un quadre de la Mare de Déu de Sant Salvador.

A Gili Ferrer

Carta al Director

¡Ave María!

Muy estimado en el Señor:

Paz y Bien con un cordialísimo saludo de parte de los Misioneros Combonianos de Moncada.

Con la presente queremos expresarle nuestra sincera gratitud por su admirable benevolencia hacia nuestro Instituto Misionero y por el Día Misional que hemos podido realizar en su Parroquia.

Más que nuestras pobres palabras, le valdrá la bendición de Dios que no dejará sin una rebotante recompensa su exquisita caridad hacia nuestro Instituto y nuestras Misiones.

Sus feligreses han correspondido estu- pendamente al llamamiento de las Misiones y hemos recaudado Pts. 17.250,00, una valiosa ayuda para las numerosas necesidades que encontramos en la formación de nuestros futuros misioneros.

Le suplicamos exprese nuestro más vivo agradecimiento a cuantos nos han ayudado con su oración y limosna, asegurándonos a todos nuestro perenne y cordial recuerdo ante el Señor en nuestras oraciones. Hemos celebrado una Santa Misa para que el Sagrado Corazón de Jesús recompense con la abundancia de su gracia y misericordia la generosidad de Vd. y de toda su Parroquia.

Descándole cordialmente todo bien y la bendición de Dios sobre su labor pastoral, le saluda con grande estima y sincera amistad.

Suyo afmo. en Cristo,

P. Luis Parisi Benini
Misionero comboniano

Distribuidor de televisores

ZENITH y SANYO

Frigoríficos

AEG, CORBERÓ y TAVER

Cocinas

ORBEGOZO

RADIO ELECTRICIDAD - A. Blanes, 7 - Artà

BETLEM

EN ZONA BELLISIMA ENTRE
MAR Y MONTAÑA

OFRECE

Restaurante Casa Naval

a su distinguida clientela, su gran carta de
cocina nacional e internacional

BIENVENIDOS A BETLEM

COLONIA DE SAN PEDRO
BETLEM. Telf. 108. ARTA

DIRECCION
OTTO KUMENIUS

ALMACEN DE MUEBLES

Bazar Muntaner

General Goded, 28
Capdepera

Muebles de lujo,
Metálicos,
De oficina,
De bar,
de cocina, y Auxiliares.

Cortinajes y otros objetos
interesantes.

Presupuestos para
Hoteles y Apartamentos

BOLETIN INFORMATIVO

AGOSTO

1973

CONEGUEM CA NOSTRA

El camí vell de Sa Cova*

REQUIEM I EPITAFI A UN CAMI

A manera de pròleg

El vell camí de Sa Cova ja fa temps que es morí. Ningú no sen'adonà, però d'ell només en resten unes pedres, unes ginyes i... el record.

En el vell camí li han arrabassats trosos, llaurant-los, i moltes de les antigues oliveres que l'acompanyaven, donant-li om-

bra i frescor, resten esteses a terra, amb ses rebasses enlairades: mortes també.

En feren records de Mallorca. I veritablement ho són. Ho són tant que a Mallorca les s'en duen els estrangers a trossets. Mai cap dels nombrosos exèrcits que han envaït les nostres costes havia destruït tant l'illa en temps de guerra com ho fan els turistes en temps de pau.

El camí està allà... allargat entre marjades. A vegades a la gatzoneta, engaltat

per la falda del pujol. D'altres, estirat per el llit del saregall, i per qualque lloc encara, s'el veu empinat, alçant-se brau cap al curucull de les muntanyes. Orgullós, com un vell jerarca ofés.

Enyora les contarelles del misatge de Sa Duaia o Sa Cova. Els sons greus i acompassats dels picarols de les guardes, i les tonades de la feina, que el voravolaven a l'exsecallada. O, sorgien dels comellars propers quan els parells dels llocs veïns feien goret en la bona saó de la tardor.

Enyora el caminar lent i cansat dels roters i arrabassadors de palmes, dins la plenor del Juliol. Quan el sol socorra el fenàs i els garballons. I enyora aquells dissaptes decapvespre, dejornet, quan baixaven el poble les madones i bergantes acabades de rentar amb l'aigua de pluja de cisternes o aljubs. Amb el flaïre encara fresc del sabó d'olors que no n'era prou per esvaïr aquell altre, més profund i més autèntic de blat madur o de pa calent, just llavors tret del forn.

Ara per dins Ca la Sort el feren, grufant-lo, guardes de pores sense gafet, que desenterren caragols i arrels mengívoles. El tresquen llocades de perdius estranyades que els homes hagen abandonat aquells endrets. Perquè les perdius, misteris de l'avió segueixen covant el niu prop del vell camí. Saben des de sempre que les petjades d'home espanten la salvatgina i que no hi ha por del mart, el mostel o le geneta mentre resti un punt de quest humà. I el camí encara vessa el quest de milers d'homes que un dia l'empraren i el feren part de la seva vida.

Ens ho mostren les rengleres de pedres compostes amorosament, vestigis d'un temps, en què les coses es feien per perdurar. Es igual si ja no és transitat. El camí està allà, a on sempre, tot sol... oblidat... paradís de pregadeus i buscarets.

El camí enyora, espera l'home en qui, company de tants de dies, de tans d'afanys es sentia fus. Enyora... espera... i estranya el seu abandó, i quan sent bronzir els motors que puguen el Coll del Racó pareix dir... ¿A on va l'home, presoner de l'ansietat? Cap a on camina?

El camí

Ulls baixos, muts, envoltats de petules aferradas a la vesta, anaven arribant a l'explanada just baix del Puig amurallat

7AM VI 73

que guardava l'antic santuari, ja profanat per l'invasor. A dotzenes, a centenars s'havien refugiat darrera el grop de muntanyes que conformaven la serralada. També arribaven els procedents D'Aubarca. Espantats havien vist des de els cims l'arribada al comellar de les forces catalanes i no pensaven acostar-s'hi. Creien que seria al mateix que explicaven els més vells, de quan arribaren els Pisans anys enrere, i tal volta com aquells els deixarien en pau una vegada haver arrasat tot quan trobassin. Ara però, era diferent. Els nous invasors pensaven quedar-se. Havien deixat els rafals i alqueries quan saberen la presa de la Medina Mallorquina, portant-se'n tot el bestiar cap a aquella faixa de terreny, amagat rera les muntanyes nord-orientals que arribaven fins a mar. Ara tornaven, convençuts per els homes de la Devesa i es presentaven als caporals d'aquell exèrcit barbut, seriós i tan espantat com ells. Si no fos estat per els traïdos de la Devesa mai per mai les forces catalanes hagueren entrat dins aquella contrada, ni per terra ni per mar. Confiant en la paraula real, havien deixat de guardar les cales Metzoc, Torta i Mitjana úniques parts d'on poria venir el perill. Enderrocaren les badisses bastides per combatre la cavalleria, i baixaven pausadament confiats i temorencs a la vegada.

El vell camí n'era mut testimoni. Construit no es sap per qui, però fet aprofitant tots els avantatges de les corbes per endolcir la pujada. Passant arran d'una font on abeurar-hi el bestiar, era l'escuma de la sabiduria que donen els anys i el contacte amb la natura.

Partia d'abaix del Puig de Sant Salvador, i passant per les Pesqueres, prenia vora-vora el torrent d'el Millac. El saltava per un pont, tal volta romà, i ja era a dins Son Codolí i Ses Baixes. Seguia per Sa Vinyeta, establiment del Claper i Ses Sorteretes, Vell de Port, Es Portolà, deixant a la dreta els establiments i a l'esquerra les cases de Son Maganet. Tombava cap a Sa Trona i abans d'arribar a Na Pedaç, giravoltava per darrere Can Penyel-lo i per es Sementer d'es Puig separant Els Olors del Racó.

Era dolç i fresc el llarg tros de Ca la Sort per on l'acompanyava estones el Saregall que, els anys ploguers corria fins a mitjan estiu. Deixava el saregall per enfilarse envestint el Coll Robiol i tombant altra volta cap a l'esquerra portava tot seguit a Sa Duaia, deixant darrere Ca'n Marès i Sa Clova dels Ametlers. Passant per darrere les cases partia cap a Es Sementeró i a la Font Soberana. Era l'hora del repòs baix d'aquells pins de gegants que mostraven en la seva esponera l'encertat ma-

ridatge de la Font i la Coma. De bell nou partia cap a S'Escut del Rei i deixant a mà dreta Sa Fel.lera pujava el Coll Paret quedant a l'esquerra el Puig dels Pins Campaners. Tombava per dins l'Alzinar com si volgués arribar a la Coma de L'escala però abans de ser-hi voltava cap en Es Pla de ses Violes i ja era a ses cases de Sa Cova, hagent deixat a mà dreta Ses Penyes i Cova d'En Mariotto, nom novell que ens recorda la mort que un llamp l'hi produí a un arrabassador de palmes gabellí, que venia a Sa Cova per dins Cala Mesquida, (nom procedent segurament d'una Mezquita mora) vora-vora mar, pujant llavors per Na Granot i per amunt p'es Serral Negre i per dins Na Vent fins a les cases.

Com es veu en la toponímia del vell camí hi ha una mescladissa escolada de dies, guys, i segles que l'han conformat tal com ara el coneixem. Noms antics de dies barrejats amb mots novells.

Però el camí segueix allà acompanyat de fenollasses, herba de cent nuus. Vinagrelles, ugons pelats, segol, i estepa blanca. Rodejat de eugula, olivardes nanes, estepa de visc, mata-seua, vidauba... envait per cards, rap de conill, morro de porc, gram, trègol, porrasses i botons de soldat.

Seguixen a la seva vora els Passa-foradins, buscarets, tubecs, lloques i barberiscos.

Sól.leres boscanes, terroles, passerells, verderols, cadernereres i ullets de bou. No hi falten els rossinyols, les mèrleles, tòrtores i tudons. A l'hivern reb la visita turística dels estornells, els tords i les cegues i a l'estiu hi canta, amb el cucut fent veritat el refrany "en temps del cucut el matí plou i el vespre eixut". Moltes d'aquestes aus fan les delícies d'altres com els capzi-granys i els xorics.

Més amunt, molt part damunt el Penyal Roig planeja vetland, estàtic... amenaçador... l'Esperaver Favat.

El folklore

Un punt de saba de la terra, ens la dona el vell camí amb fets passats a la seva vora, com aquell succeït a una possessió me por treure de s'apuro.

—“L'amo, tenc de parlar amb vós.
—“Idò ja li pots amollar.

—“Es que... veureu. Vos volia manllevar un parell de doblers. Ningú, no ser vos, me por treure de s'apurt.

—“Doblers... —diu l'amo— “Noestic jo per deixar doblers”.

—“Es que... les necessit. Mirau, és que... m'he de casar, tenc s'al.lota embarassada i no hi altra remei.

—“Això ho havies d'haver pensat abans. Per altra part a mi no m'has de contar co-verbos. Parla'n amb son pare de s'al.lota.

—“Es que... —contesta el missatge— s'al.lota és sa vostra filla...”

Que amb salut ens tornem veure.

TRESCAIRES

* Probablement es mateix d'Albarca, segons documents del XIV, però encara no l'hem trobat.

TRABAJOS DE FONTANERIA

Lavabos, Bidets, waters, platos ducha y bañeras "Roca" y "Sangra".
"Griferías Buades" y todas clases de grifería. Tubos hierro y plomo.
Térmos eléctricos y butano.

JORGE LLULL RIERA

Rafael Blanes, 53 - Teléfono 90 - Artá (Mallorca)

Joyería - Relojería

ESTUDIO

TORRES

- * Compra de joyas viejas
- * Reparaciones en general
- * Facilidades de pago

Calle General Franco, 2 - Artá * Sucursales: { Calle Mayor, 51 - San Lorenzo
Font de Sa Cala - Cala Ratjada

GARI

Industrias metalúrgicas, s.a.

Representante en Artá

COMERCIAL Y TALLERES SANSALONI

Calle Recta, 2
General Aranda, 17 - Teléfono 100

- Puertas metálicas
- Muebles
- Estanterías
- Puertas para ascensor
- Armarios
- Archivadores
- Carpintería en aluminio
- Baldosines ventilación
- Paneles exposición
- Guardavivos
- Pararrayos